

הסכם חיים משותפים- מתי ולמה?

מאת: עו"ד נטלי קדם לוי

הסכם חיים משותפים הוא נושא חם, קל וחומר כאשר בני הזוג "נכנסים" עם נכסים ו/או ילדים לברית הזוגיות. מתי נדרש לערוך הסכם כזה, למה כדאי לערוך אותו ולמי זה מיועד, כל התשובות בפנים.

← למה כדאי?

הסכם חיים משותפים מאפשר לבני הזוג לקבוע את המערכת הרכושית המשותפת ו/או הבלעדית של כל אחד מבני הזוג. באמצעות הסכם זה ניתן לקבוע מה יהיו דינו של כל פרט ברכוש ולקבוע את הדין שיחול על אותו פרט. (" הסכם חיים משותפים בא להסדיר את כלל העניינים המרכיבים חיי זוגיות, במהלכם ובסיומם. עריכת הסכם חיים משותפים הכרחית בשלבים מוקדמים של הקשר הזוגי על מנת לחסוך כסף רב, זמן יקר והתדיינות משפטיות עיקשות, קרות ומנוכרות. להסכמה בנושאים אלו ישנה חשיבות רבה לאור זאת שהוראות החוק על איזון המשאבים במקרה של גירושין אינן חלות על בני זוג שאינם נשואים.

כמו כן, הסכם חיים משותפים נותן הכרה רשמית לקשר בין בני הזוג ויכול להוות אסמכתא להיותם מצויים בזוגיות עבור רשויות שונות כמו ביטוח לאומי והטבות שונות.

← למי מיועד?

הסכם חיים משותפים מיועד בעיקר לאלו שנמצאים בתוך זוגיות המוגדרת כידועים בציבור, הרי שמצבם המשפטי מורכב יותר מאלו אשר נישאו כדין. לצורך כך נבחר כי מסגרת של "ידועים בציבור" עדיין לא הוסדרה בחקיקה בישראל, אולם בפועל מעמדם של הידועים בציבור הולך ומשתווה בשנים האחרונות לזה של זוגות נשואים, במידה רבה בשל הפסיקה בעניין זה. עם זאת, מעמדם עדיין אינו זהה לחלוטין לזה של זוגות נשואים. (להרחבה בנושא: ראה מאמר "נישואין אזרחיים מול ידועים בציבור").

אילו נושאים מגדיר הסכם החיים המשותפים?

- ✓ רכוש שנצבר עובר לקשר הזוגי- במידה ואחד מבני הזוג או שניהם מעוניין להבטיח, כי רכוש מכל סוג שהוא, שנצבר בטרם חיו יחד כידועים בציבור יישאר בבעלותו של הצד שרכש אותו ו/או קיבל מצד ג' (לדוגמא בני משפחה). כך לדוגמא, במקרה ובבעלותו של אחד מבני הזוג דירה והוא מעוניין לקבוע בהסכם חיים משותפים שלצד השני לא היה כל חלק בה.
- ✓ הגדרת רכוש וממון, זכויות פנסיה וזכויות סוציאליות שונות.
- ✓ הסדרת סוגיות הנוגעות למגורים, ילדים, ניהול משק בית.
- ✓ הסכמה לגבי דרכי התנהלות במקרים של פרידה, הדרכים לפירוק הקשר, מצבי מוות או מחלה, ירושה.
- ✓ ניתן להכניס סעיפים נוספים הנוגעים לכל תחום בחיים המשותפים, כמו סיכום חלוקת התפקידים במשק הבית, הסכמות על חינוך הילדים, מה ההתנהלות במקרה של מחלה קשה חלילה או אובדן כושר השיפוט.

הסעיפים החיוניים בהסכם חיים משותפים:

- ✓ פרק הצהרתי: בו יצהירו בני הזוג על אהבתם ורצונם לקיים חיי שיתוף ומשפחה.
- ✓ הסדרת ניהול משק הבית המשותף: ניתן להסדיר בהסכם את הצורה בה יתנהל משק הבית המשותף מבחינת מימון ההוצאות השוטפות. למשל, האם ההוצאות יתחלקו באופן יחסי להכנסות והאם יתנהל חשבון בנק משותף.
- ✓ חלוקת רכוש במקרה של פרידה: ניתן להסדיר בהסכם את חלוקת הרכוש במקרה של פרידה. כאמור, 'הסדר איזון משאבים' הקבוע בחוק לא חל על בני זוג שאינם נשואים, ועל כן מומלץ להסדיר בהסכם את החלוקה במקרה של פרידה.
- ✓ מזונות, משמורת והסדרי ראייה: במידה ולבני הזוג כבר יש ילדים, ניתן לכלול בהסכם גם את הסדרת תשלום דמי המזונות ואת קביעת המשמורת והסדרי

הראייה במקרה של פרידה. אולם הסכמה זו צריכה אישור בית המשפט לענייני משפחה או בית הדין הרבני.

← לסיכום:

הסכם לחיים משותפים מיועד לזוגות שבחרים שלא להינשא בדרך הדת, שהיא הדרך היחידה כיום להינשא באופן רשמי במדינת ישראל. זוגות שחיים יחד ללא נישואין, או שנישאו בנישואין אלטרנטיביים, ידועים בציבור, ובעיקר עבור זוגות חד מיניים.

הסכם לחיים משותפים הוא הדרך היחידה כיום לזוגות חד מיניים להעניק הכרה לקשר ביניהם. הם יכולים לקבל אישור להסכם מבית המשפט לענייני משפחה – למרות הסתייגותו של בית המשפט מלנקוט עמדה ברורה וחד משמעית בנושא מעמדם של זוגות חד מיניים בישראל, היו מקרים שבהם אישר בית המשפט הסכם שכזה לזוגות חד-מיניים.

הסכם זה ניתן משקל גם בתהליכי אימוץ והוא מהווה ראייה ליציבות התא המשפחתי ולכוונותיהם של המאמצים, וכן במקרה של פרידה – ההסכם מהווה ראייה לקיום הקשר ולהגדרת ההורות של בני הזוג לצורכי הסדרי ראייה, מזונות וכיוצא באלו.

ההסכם מתאים גם לזוגות שנמצאים יחד כ"פרק ב" של חייהם, אנשים שמגיעים לקשר כשכבר יש ברשותם רכוש, מגורים, זכויות סוציאליות, פנסיה, ילדים ועוד. ההסכם מבטיח את נכסי כל צד במקרה של פרידה.

הסכם לחיים משותפים, בניגוד להסכם ממון, אינו חייב באישור בית משפט כדי לתת לו תוקף של חוזה. אולם מומלץ מאד לאשרו בבית משפט לענייני משפחה, ובכך לתת לו תוקף של פסק דין, או לפחות לחתום עליו בפני נוטריון, על מנת למנוע מחלוקות עתידיות ופתח לאי כיבוד הסכם בטענה שהוא לא היה מובן דיו, נחתם תחת כורח, יש בו פגם, או טענות אחרות.

*האמור ברשימה לעיל אינו מהווה ייעוץ משפטי או תחליף לייעוץ משפטי ואינו מהווה המלצה לנקיטת הליכים כאלה או אחרים או להימנעות מהם. על הקורא לפנות ולהתייעץ עם עו"ד המתמחה בתחום הספציפי בטרם נקיטת כל פעולה משפטית כזו או אחרת. כל המסתמך על האמור בכל דרך שהיא עושה זאת על אחריותו בלבד והאחריות לכל תוצאה, ישירה או עקיפה, בשל הסתמכות על האמור, תחול על המשתמש בלבד.